ds. J. de Bruin, preek over Zondag 28 van de Heidelbergse Catechismus, gehouden in de Jeruzalemkerk (Chr. Geref. Kerk) te Rotterdam-Kralingen op 3 maart 2024.

Votum en groet.

Zingen: 111:3:
Hij maakte, Hij, die heerlijk is,
Zijn wond'ren een gedachtenis;
Hij is barmhartig en genadig;
Hij gaf hun, die Hem vrezen, spijs;
En, Zijnen groten naam ten prijs,
Gedenkt Hij Zijns verbonds gestadig.

Schriftlezing: Lukas 22:7-20:
7 En de dag der ongehevelde broden kwam, op denwelken het pascha moest geslacht worden.
8 En Hij zond Petrus en Johannes uit, zeggende: Gaat heen en bereidt ons het pascha, opdat wij het eten mogen.
9 En zij zeiden tot Hem: Waar wilt Gij dat wij het bereiden?
10 En Hij zeide tot hen: Zie, als gij in de stad zult gekomen zijn, zo zal u een mens ontmoeten, dragende een kruik water; volgt hem in het huis waar hij ingaat.
11 En gij zult zeggen tot den huisvader van dat huis: De Meester zegt u: Waar is de eetzaal, waar Ik het pascha met Mijn discipelen eten zal?
12 En hij zal u een grote toegeruste opperzaal wijzen; bereidt het aldaar.
13 En zij heengaande, vonden het gelijk Hij hun gezegd had, en bereidden het pascha.
14 En als de ure gekomen was, zat Hij aan en de twaalf apostelen met Hem.
15 En Hij zeide tot hen: Ik heb grotelijks begeerd dit pascha met u te eten, eer dat Ik lijde;
16 Want Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het Koninkrijk Gods.
17 En als Hij een drinkbeker genomen had, en gedankt had, zeide Hij: Neemt dezen en deelt hem onder ulieden.
18 Want Ik zeg u, dat Ik niet drinken zal van de vrucht des wijnstoks, totdat het Koninkrijk Gods zal gekomen zijn.
19 En Hij nam brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het en gaf het hun, zeggende: Dat is Mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis.
20 Desgelijks ook den drinkbeker na het Avondmaal, zeggende: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt.

Zingen: Psalm 23:2:
Ik vrees niet, neen, schoon ik door duistre dalen;
In doodsgevaar, bekommerd om moest dwalen,
Gij blijft mij bij in alle tegenspoeden;

Uw stok en staf zal mij altoos behoeden.
Gij troost mijn ziel, en richt, in mededogen,
De tafel aan, voor mijner haat'ren ogen.

Lezen: 12 artikelen des geloofs.
1. Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des Hemels en der aarde.
2. En in Jezus Christus, Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere;
3. Die ontvangen is van den Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria;
4. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle;
5. ten derden dagen wederom opgestaan van de doden;
6. opgevaren ten Hemel, zittende ter rechterhand Gods des almachtige Vaders;
7. vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.
8. Ik geloof in de Heilige Geest.
9. Ik geloof een heilige, algemene, Christelijk Kerk, de gemeenschap der heiligen;
10. vergeving der zonden;
11. wederopstanding des vleses;
12. en een eeuwig leven.

Lezen: Heidelbergse Catechismus zondag 28 vraag en antwoord 75 t/m 77.
Vraag 75 Hoe wordt gij in het Heilig Avondmaal vermaand en verzekerd dat gij aan de enige offerande van Christus, aan het kruis volbracht, en aan al Zijn goed gemeenschap hebt?
Antw. Alzo, dat Christus mij en allen gelovigen tot Zijn gedachtenis van dit gebroken brood te eten en van dezen drinkbeker te drinken bevolen heeft, en daarbij ook beloofd heeft: eerstelijk, dat Zijn lichaam zo zekerlijk voor mij aan het kruis geofferd en gebroken en Zijn bloed voor mij vergoten is, als ik met de ogen zie dat het brood des Heeren mij gebroken en de drinkbeker mij medegedeeld wordt; en ten andere, dat Hij Zelf mijn ziel met Zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed zo zekerlijk tot het eeuwige leven spijst en laaft, als ik het brood en den drinkbeker des Heeren (als zekere waartekenen des lichaams en bloeds van Christus) uit des dienaars hand ontvang en met den mond geniet.
Vraag 76 Wat is dat te zeggen, het gekruisigd lichaam van Christus eten en Zijn vergoten bloed drinken?
Antw. Het is niet alleen met een gelovig hart het ganse lijden en sterven van Christus aannemen en daardoor vergeving der zonden en het eeuwige leven verkrijgen, maar ook daarbenevens door den Heiligen Geest, Die én in Christus én in ons woont, alzo met Zijn heilig lichaam hoe langer hoe meer verenigd worden, dat wij, al is het dat Christus in den hemel is en wij op aarde zijn, nochtans vlees van Zijn vlees en been van Zijn gebeente zijn, en dat wij door één Geest (gelijk de leden van een lichaam door één ziel) eeuwiglijk leven en geregeerd worden.

Vraag 77 Waar heeft Christus beloofd dat Hij de gelovigen zo zekerlijk alzo met Zijn lichaam en bloed wil spijzen en laven, als zij van dit gebroken brood eten en van dezen drinkbeker drinken?
Antw. In de inzetting des Avondmaals, welke alzo luidt: De Heere Jezus, in den nacht in welken Hij verraden werd, nam het brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het en zeide: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis. Desgelijks nam Hij ook den drinkbeker na het eten des Avondmaals, en zeide: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed; doet dat, zo dikwijls als gij dien zult drinken, tot Mijn gedachtenis. Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten en dezen drinkbeker zult drinken, zo verkondigt den dood des Heeren, totdat Hij komt; 1 Kor. 11:23-26.Deze toezegging wordt ook herhaald door den heiligen Paulus, waar hij spreekt: De drinkbeker der dankzegging, dien wij dankzeggende zegenen, is die niet een gemeenschap des bloeds van Christus? Het brood dat wij breken, is dat niet een gemeenschap des lichaams van Christus? Want één brood is het, zo zijn wij velen één lichaam; dewijl wij allen ééns broods deelachtig zijn. 1 Kor. 10:16, 17.

Gebed.

Zingen: Psalm 65:2 en 3:
Vers 2:
Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij;
Maar ons weerspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
Dien G' uit al 't aards gedruis
Doet naad'ren, en Uw heilstem horen,
Ja, wonen in Uw huis.
Vers 3:
Daar zal ons 't goede van Uw woning
Verzaden, reis op reis,
En 't heilig deel, o grote Koning,
Van Uw geducht paleis.
Gij, Gij zult vreselijke dingen
Ons, in gerechtigheid,
Doen horen, en ons blij doen zingen
Van 't heil, voor ons bereid.

Na het amen van de prediking zingen wij Psalm 90 vers 8.
Geliefde gemeente, het is al een hele oude gewoonte dat bij de sluiting van een huwelijk, de bruidegom een trouwring geeft aan zijn bruid en ook andersom. Zo'n trouwring is voor een bruid haar onderpand van oprechte liefde, trouw en vereniging met haar bruidegom. En daarom zal een bruid ook altijd heel zuinig zijn op haar trouwring, die zij van haar bruidegom gekregen heeft. Het is voor haar een bewijs dat haar man altijd met haar zal zijn en dat zij voor altijd met haar man verenigd zal blijven.

Het is voor haar ook altijd een aansporing om altijd trouw te blijven aan haar man en hem lief te hebben. Maar nu spreekt het Woord van God over een huwelijk dat het aardse huwelijk ver overstijgt. Dat is het huwelijk van Christus als de grote Bruidegom en Zijn Kerk als Zijn Bruid. Christus is op de aarde gekomen om met een ellendig en arm volk in een huwelijk te treden, in dat heilige geestelijke huwelijk. Daarvoor heeft Hij een grote Bruidsschat betaald, namelijk Zijn dierbaar bloed om daarmee Zijn Bruid tot Zijn eigendom te kopen. En terwijl Hij hing aan het vloekhout op Golgotha, weefde Hij Zijn schitterende Bruiloftskleed waarmee Hij Zijn Bruid gaat bekleden. En met Zijn dood verwierf Hij het eeuwige Avondmaal van de Bruiloft van het Lam in de Hemel.

Welk een liefde en trouw bewijst Christus daarmee aan Zijn Bruidskerk. En wat heeft nu deze Bruidegom, deze grote Bruidegom gedaan, jongens en meisjes? Die heeft ook voor Zijn Bruid een ring gemaakt, een gouden ring. Niet letterlijk, maar figuurlijk. Een teken en een zegel van Zijn onbezweken liefde en trouw voor Zijn Bruid. En wat is dan die gouden trouwring, die de Heere Jezus voor Zijn Kerk heeft beschikt? Dat is nou het Heilig Avondmaal, wat Hij ingesteld heeft tot troost van Zijn Kerk tot versterking van het geloof. En dat Hij daar aan die tafel gemeenschap zou hebben met Zijn Kerk. Dat Zijn Kerk mag ervaren te delen in de rijkdom van Zijn offer.

We schrijven als thema boven de prediking: Het Heilig Avondmaal leert en verzekert de gemeenschap aan het offer van Christus.

Drie gedachten:

1. Een zichtbare prediking
2. Een geestelijke verklaring
3. Een genadige toezegging

1. Een zichtbare prediking

Wellicht is het u wel opgevallen dat de opbouw van zondag 28 precies dezelfde opbouw heeft als zondag 26; de eerste keer dat er in de Catechismus werd gesproken over de Heilige Doop.

Drie vragen. Waarbij het in de eerste vraag gaat om de tekenen van het sacrament, bij de tweede vraag om de betekenis van die tekenen, en bij de derde vraag om de instelling van het sacrament.
Zo is het ook hier met het Heilig Avondmaal, zodat we eerst gaan nadenken en stil zullen staan bij de tekenen die de Heere Christus gegeven heeft bij het Heilig Avondmaal.

En als we deze vragen op ons in laten werken zoals ze tot ons komen, dan voelt u weer en dan proeft u weer het persoonlijke, hier in deze vragen en antwoorden. Hoe wordt gij in het Heilig Avondmaal vermaand, dat betekent onderwezen, en verzekerd, dat gij aan de enige offerande van Christus, aan het kruis volbracht, en aan al Zijn goed gemeenschap hebt?

Nou gemeente, is dat al een vraag voor u geworden? Is dat de begeerte van uw hart geworden, om te mogen delen in de offerande van Christus? Hebt u gemeenschap aan de Heere Jezus gekregen? Hebt u gemeenschap aan al Zijn weldaden gekregen, die Hij verworven heeft aan het kruis op Golgotha? Daar zal het nu zo heel eenvoudig weer op aan komen, gemeente. Is dat nou allereerst een vrucht van de prediking geweest? Hebt u door genade iets mogen leren verstaan van die diepe rijkdom: '*Mijn Liefste is mijn, en ik ben de Zijne*?' (Hoogl. 2:16). En als u die zekerheid nu niet hebt, is dat uw verlangen geworden?

Want ik weet wel dat allen die de Heere vrezen en liefhebben dat nog niet met volle zekerheid zeggen: '*Mijn Liefste is mijn, en ik ben de Zijne*.' Er zijn er onder Gods kinderen die daar juist zo verlegen mee zijn. Of om een woord van vroeger te gebruiken, die daar bekommerd om zijn. Al durven zij die hoge rijkdom zich nog niet toe te eigenen, toch is er een moment in hun leven gekomen dat zij iets van Christus gingen horen en iets van Christus gingen zien.

En datgene wat zij van Christus hoorden en dat wat ze van Hem mochten zien in de prediking, paste precies bij de nood van hun ziel. Toen werd het zo anders in hun leven. Toen werden zij gericht op de Heere Jezus Christus en toen ging hun hart uit naar de Heere Jezus Christus. In de binnenkamer voor God kwam het gebed tot Christus, om Christus. Misschien durfde u met iemand anders er niet over te praten, maar als de Heere in uw hart kon kijken, zag Hij hoe uw hart schreeuwde tot Christus, omdat u geleerd hebt midden in de dood te liggen. En u vanuit het heilig Evangelie hebt gehoord: Hij is de Enige Die mij redden kan uit alle nood. Daarom kunt u maar niet nalaten tot Hem te roepen en tot Hem te vluchten, al gaat het gepaard met aanvechtingen, al gaat het gepaard met strijd. Maar op de bodem van uw hart ligt die grote begeerte, om te mogen weten het eigendom van de Heere Jezus te mogen zijn.

Maar voor degenen die dat wel hebben leren kennen, voor diegenen is het Heilig Avondmaal ook steeds weer nodig. Want ook na ontvangen genade kan er weer zoveel zijn dat het geloofsleven inzinkt, dat het aangevochten wordt, dat de duivel komt met zijn aanvechtingen. Dat er zelfs tijden kunnen komen in het geestelijke leven dat de bruid haar Bruidegom weer moet missen en dat zij met Job moet zeggen: *Zie, ga ik voorwaarts, zo is Hij er niet, of achterwaarts, zo verneem ik Hem niet'* (Job 23:8). Waar is mijn Liefste gebleven? Wat een zegen is het dan, of we nu uit het gemis roepen tot Christus, of dat we Hem kwijtgeraakt zijn en wij roepen tot Christus, dat Hij wil komen om dat geloof weer te versterken. Dat doet de Heere Jezus door Zijn Geest. En wat gebruikt de Heilige Geest daarvoor? De prediking van het Woord, maar naast de prediking van het Woord en de Heilige Doop geeft Hij ook het Heilig Avondmaal. Weer komt Hij dan heel eenvoudig met tekenen, nu niet één, maar zelfs twee. Twee rijke tekenen die zoveel zeggen over het offer van Christus.

Zoals we dat bij de Heilige Doop hebben gezegd, zeggen we dat nu ook bij het Heilig Avondmaal. Het gaat niet alleen om de elementen van brood en wijn, want dat zijn de tekenen van het Heilig Avondmaal, maar daar hoort ook de handeling bij, de ceremonie, datgene wat er met dat brood en met de wijn moet gebeuren. Zichtbaar in het midden van de gemeente, de handelingen dus met brood en wijn. En niet alleen de handelingen die de dienaar van het Woord verricht aan de tafel, maar ook de handelingen die de Avondmaalganger doet. Want wat gebeurt er? We kunnen het ons zo voorstellen.

Allereerst wordt het brood en de wijn genomen. Dan wordt het brood gebroken en de wijn wordt vergoten. Daarna worden het brood en de beker met de wijn gegeven aan de gelovigen. Die wordt vervolgens aangenomen door degenen die aan de tafel des Heeren zitten. Om daarna dat gebroken brood dat zij ontvangen hebben te eten, en de beker aan hun lippen te zetten om een slokje wijn te drinken. Of zoals de leerling het zo kernachtig zegt in de Catechismus: Datgene wat met de mond wordt genoten. Laten we eens stilstaan bij die twee tekenen: Brood en wijn. Waarom heeft de Heere Jezus daar nu voor gekozen? Dat was allereerst Zijn wil. En daarmee wilde de Heere Jezus twee dingen laten zien. Allereerst dat er een nauw verband is tussen het Oudtestamentische Pascha en het Nieuwtestamentische Avondmaal. Want bij dat Pascha in het Oude Testament lag alle nadruk op het Paaslam. Dat lag daar geslacht, midden op de tafel, gebraden en wel. Maar dat lam leefde eerst. Dat lam moest geslacht worden, bloed moest vloeien, het lam moest gebraden worden in het vuur en vervolgens moest het gegeten worden.

Maar nu is Christus gekomen als het Lam van God. Hij heeft Zijn lichaam verbroken en Zijn bloed gegeven. Toen Hij dat gedaan had, waren al die bloedige offeranden van het Oude Testament niet meer nodig. Ook het Paaslam bij het Pascha was niet meer nodig. Want Christus was het Pascha dat voor ons geslacht is. Maar, jongens en meisjes, bij dat Pascha van vroeger, uit het Oude Testament, werd niet alleen vlees gegeten wat er midden op die tafel lag. Rondom die schaal met vlees stonden ook twee borden met broden en daarbij stonden ook een paar bekers met wijn, zodat er bij dat vlees ook brood werd gegeten en dat er verschillende keren tijdens dat Pascha een beker rondging en dat er wijn gedronken moest worden.

Wat gebeurt er nu bij dat laatste Pascha dat de Heere Jezus heeft gevierd hier op aarde, waarvan Hij zo kernachtig gezegd heeft: *Ik heb grotelijks begeerd dit Pascha met u te eten* (Lukas 22:15)? Toen Hij dat gedaan had, nam Hij afscheid van het Oudtestamentische Pascha en heeft Hij het Nieuwtestamentische Avondmaal ingesteld. Laat ik het dan eens zo zeggen: Toen liet Hij het vlees voor wat het was. Want Hij wist het: Het vlees dat nu geslacht moet worden, dat ben Ik. Enkele uren daarna is het ook gebeurd. Toen heeft Hij het overgebleven brood en de wijn genomen, en heeft Hij het Heilig Avondmaal met die twee producten ingesteld en gezegd: Nu mag u voortaan het Heilig Avondmaal eten met brood en wijn.

Daar hebt u de eerste oorzaak waarom het Avondmaal met brood en wijn wordt gebruikt. Maar er is nog een tweede oorzaak aan te wijzen. Het waren onder Israël hele belangrijke producten, dagelijkse voedingsmiddelen, waarbij het lichaam onderhouden wordt. Het is ook Guido de Brès geweest die daar de vinger bij gelegd heeft in de Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 35, om het verband duidelijk te maken tussen het dagelijkse voedsel en het geestelijke voedsel. Zoals het lichamelijke, en daarmee ons lichaam, elke dag brood en vocht nodig hebben, zo is het ook in het geestelijke leven; dat moet gevoed worden. Wijst de Heilige Doop op de inlijving in de Kerk des Heeren, het Heilig Avondmaal wijst op de onderhouding van het geestelijke leven van de ware gelovigen. Daarom wordt een mensenkind maar één keer gedoopt, maar zal het Heilig Avondmaal elke keer moeten terugkomen tot onderhouding van het geestelijke leven. Daarom nam Christus brood en wijn, zeer gepaste tekenen voor zondaren die hongeren en dorsten naar de Heere Jezus Christus. En wie werkelijk naar Hem mag hongeren en dorsten, die zal verzadigd worden.

Dat waren de elementen: Brood en wijn. Maar met het brood moet wat gedaan worden en met de wijn moet ook wat gedaan worden. Dan staan wij stil bij de handelingen. De eerste die wat doet, is niet de Avondmaalganger, maar de eerste die een handeling verricht, is de dienaar van het Woord. Daartoe is hij geroepen. Hij is het die van de tafel als eerste het brood en de wijn in zijn handen neemt. Het is ook de dienaar van het Woord die zichtbaar het brood breekt, en de beker neemt om de wijn erin te schenken. En het is ook de dienaar van het Woord die het vervolgens uitdeelt, en wegschenkt aan die arme zondaren die het geleerd hebben om de toevlucht tot Christus te nemen.

Dus allereerst wordt het brood en de wijn genomen. Dat doet de Avondmaalganger zelf niet, want als het goed is zit hij daar als een mens die in zichzelf niets heeft, niets kan en niets bezit. Maar wat doet de dienaar van het Woord die een gezant van Christuswege is? Die dienaar gaat het geven, alsof Christus Zelf door die dienaar het stukje gebroken brood wegschenkt, en de beker als het ware aan de lippen zet van zo'n dorstende zondaar. Hij neemt het om het weg te schenken. Nadat hij het brood heeft hij gebroken en de wijn heeft vergoten, schenkt hij het aan die mensen. Wat een daad, wat een handeling!

En wat een zegen is het om dan aan die tafel des Heeren te zitten. De dienaar valt weg, zodat u daar aan die tafel mag zitten en dat u mag beleven: Nu krijg ik het als uit de hand van Christus Zelf. Nu komt de Heere Jezus tot mij en nu gaat de Heere Jezus mij een stukje gebroken brood geven, en nu gaat de Heere Jezus mij die beker in de hand geven opdat ik van die vergoten wijn mag drinken. Maar o, wat gaat er toch een prediking van uit, gemeente, als de dienaar van het Woord als een gezant van Christuswege, het brood in zijn handen neemt om het te breken. Wat gaat er een prediking van uit als hij de kan neemt met de wijn en zichtbaar de wijn laat stromen in de beker.

Ik zou het de Avondmaalgangers in ons midden eens willen vragen vanmiddag, maar ook diegenen die nog geen vrijmoedigheid tot de tafel des Heeren hebben gekregen. Maar die toch weten hoe ze wel eens in de bank iets hebben mogen proeven van het Heilig Avondmaal des Heeren. Ik zou u eens een vraag willen stellen: Hebt u die prediking van het gebroken brood en de vergoten wijn leren verstaan in uw leven? Waar spreekt dat nou allereerst van? Als daar heel eenvoudig een dienaar staat met zo'n stukje brood in zijn handen en hij breekt het in twee stukken, om het vervolgens nog meer te breken in kleinere stukjes. Wat gaat daar nou een prediking van uit, gemeente? Weet u wat dat predikt? Wat het heilige recht van God van de mens eist. Want het heeft Gode behaagd Zijn Zoon te verbrijzelen.

Kind van God in ons midden, hebt u zo weleens op het breken van het brood gezien en bij het vergieten van de wijn, zodat u een verbroken en verslagen hart kreeg? Dat u zag in die handen van de dienaar, die het brood braken, de handen van een heilig God, Die u in Zijn handen zou moeten nemen en u zou moeten verbreken vanwege uw zonde en schuld tegenover God? Dat die handen u zouden moeten verbreken, zodat het bloed ging vloeien, omdat God betaling eist voor de schuld? Wat een handeling, het breken van het brood, het vergieten van de wijn.

Maar bent u tegelijkertijd wel eens weggezonken van verwondering dat die heilige, rechtvaardige handen van God u niet gebroken hebben en uw bloed niet lieten vergieten, maar dat u nu in het gebroken brood en in die vergoten wijn een zicht kreeg op de Heere Jezus Christus, Die Zijn lichaam verbroken heeft en Zijn bloed vergoten heeft? En dat u in het breken van dat brood en in het vergieten van de wijn iets hoorde opklinken wat doordrong tot in uw schuldige ziel?

Ik voor u daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven(Avondmaalsformulier)? Dat u wegzonk van zulk een grote zondaarsliefde, dat de Heere Jezus Christus Zich in uw plaats liet verbreken en dat Christusin uw plaats Zijn bloed heeft vergoten? Want dat gebroken brood, gemeente, dat wijst op de wonden van Christus, waar we al verschillende keren bij de bloedstortingen bij stil mochten staan. En als de Heere het geeft de komende tijd nog een aantal keren. O, hebt u in het gebroken brood wel eens de wonden in Zijn aangezicht gezien? Hebt u in het gebroken brood wel eens de geselslagen op Zijn rug gezien? Hebt u in het gebroken brood wel eens de littekens in Zijn handen en voeten gezien, of de wond in Zijn zijde?

Want juist die wonden prediken dat Zijn lichaam verbroken is. Ja, hebt u in die wonden gezien, hoe daar dat bloed stroomde over Zijn gezicht, over Zijn rug, uit Zijn handen, uit Zijn zijde, uit Zijn voeten? Hebt u in het schenken van de wijn in die beker wel eens die bloedende Heere Jezus gezien, Die al Zijn bloed heeft gegeven tot betaling van uw schuld, tot reiniging van uw zonden, tot een losprijs om u tot Zijn eigendom te kopen, dat het ging zingen in uw ziel: O dierbaar bloed? Door dat bloed is er nu vrede met God!

Kijk, daarom gaf Christus deze twee kostbare tekenen: Gebroken brood en vergoten wijn. Nu zijn Gods knechten geroepen dat niet alleen zelf te eten en te drinken, maar ook om het uit te delen. Ze zijn geroepen om het weg te schenken aan mensen die arm zijn in zichzelf, die ellendig zijn, die niets hebben, die midden in de dood liggen, die niets hebben om voor God te kunnen bestaan, maar van wie het hart zo uitgaat naar de Heere Jezus Christus. Die zullen wat krijgen, die zullen alles krijgen. Want in dat stukje gebroken brood en in dat slokje vergoten wijn ligt alles. Want Christus heeft het uitgeroepen: *Het is volbracht!*

En waar komt het nu op aan, gemeente? Dat voordat u gaat verstaan wat de Heere met het Heilig Avondmaal wil doen in het leven van de gelovigen, u door de prediking van het Woord en de krachtige werking van de Heilige Geest het ware geloof ontvangen hebt. Want als u aan de tafel des Heeren mag komen, en Gods knechten hebben het brood gebroken en de wijn vergoten en het gegeven, dan komt het aan op het geloof. Want dan moet de Avondmaalganger een handeling gaan verrichten. En wee degene die dat verstandelijk doet, zonder meer. Want daar is toch het geestelijke leven voor nodig, daar is het geloofsleven voor nodig.

Want dat eten en dat drinken van brood en wijn, dat is ten diepste een geloofszaak. Want daarmee wordt datgene wat ermee voorgesteld wordt, namelijk het verbroken lichaam van Christus en het vergoten bloed van Christus en de rijkdom van de genade die erin opgesloten ligt, die wordt daarin toegeëigend. En dat tot versterking van het geloof om opnieuw te mogen ervaren dat Hij nooit zal laten varen wat Zijn hand begon, en datgene wat uit Zijn lippen gegaan is, vast is en onverbroken.

En wat is dat dan? Nou, zegt de leerling: Eerstelijk, dat Zijn lichaam zo zekerlijk voor mij aan het kruis geofferd en gebroken, en Zijn bloed voor mij vergoten is, als ik met de ogen zie dat het brood des Heeren voor mij gebroken en de drinkbeker aan mij wordt medegedeeld; ten andere, dat Hij Zelf mijn ziel met Zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed zo zekerlijk tot het eeuwige leven spijst en laaft, als ik dat brood en de drinkbeker des Heeren uit de hand van de dienaar ontvang en met de mond geniet. O, als er dan geloof in meekomt aan de tafel des Heeren, dan worden Gods beloften weer zo waar. Dan wordt Gods Woord weer zo waar, en dan mag u het weer ervaren.

Dat is toch altijd weer de ware bevinding. Te ervaren hier vanbinnen, in uw ziel: datgene wat God tot mij gesproken heeft, is waar. Ik ondervind het, ik mag het bemerken. O, dan krijgt u opnieuw te geloven dat Hij een goed werk in uw hart begonnen is. Nu komt er weer zo'n krediet op de Heere Jezus Christus, nu komt er zo'n hoop en verwachting op Hem, dan is uw hart weer zo vervuld met Zijn liefde. Dan hoor ik één van de profeten in het Oude Testament zeggen: *Dan is mijn ziel als een gewaterde hof*, omdat u iets krijgt te ervaren van die geestelijke betekenis van het verbroken brood en de vergoten wijn.

2. Een geestelijke verklaring
Dat gaan we in onze tweede gedachte overdenken: Een geestelijke verklaring. Wat heeft de leerling in antwoord 75 een rijke belijdenis uitgesproken, gemeente! Hij heeft door het geloof verstaan dat hij het gebroken brood uit de hand van de dienaar ontving, en zag door dat gebroken brood heen naar het gebroken lichaam van Christus. Toen hij een slokje wijn kreeg te drinken, zag hij door die wijn op het vergoten bloed van Christus. Weet u, gemeente, wat voor die leerling zo'n groot wonder geworden is? Wat zou het toch een zegen zijn als dat nu weerklank vond deze middag, zo heel diep van binnen in uw hart. Wat werd nou het grote wonder voor deze leerling? Dat Christus dat voor hem gedaan heeft. Tot twee keer toe hoor ik hem als het ware het uitjubelen in verwondering: voor mij, voor mij!

Heeft het ook al wel eens in uw hart geklonken, toen het geloof erin meekwam onder de prediking van het Woord of tijdens een Avondmaalsbediening? Ziende op het offer van Christus, ziende op Zijn gebroken lichaam, ziende op Zijn bloed dat vloeide: Voor mij, voor mij!? Voor mij, ik, vloekwaardige zondaar, onverbeterlijke zondaar, de grootste der zondaren, voor mij heeft Hij dat gedaan, voor mij brak Hij Zijn lichaam, voor mij gaf Hij Zijn bloed. O, dat heeft de leerling gezien door het geloof, toen de ogen van zijn geloof werden gericht op het kruis van Golgotha.

Zeg, hebt u het ook gezien? Hebt u ook een gebroken Heere Jezus gezien? Hebt u ook Zijn bloed zien vloeien? En kwam toen de Heilige Geest in uw hart, zodat het werkelijkheid wordt, niet alleen voor anderen, maar ook: Voor mij, ook voor mij! Dat is het wonder en dat wil de Heere Jezus zo graag aan Zijn kerk schenken en doen geloven aan die tafel.

Maar dat is niet het enige wat de leerling belijden mag. Er is nog iets. De onderwijzer heeft dat heel goed gehoord toen de leerling het antwoord gaf. Kijk, een naamchristen of een oppervlakkige christen heeft genoeg aan datgene, wat de Heere Jezus aan het kruis op Golgotha gedaan heeft voor zondaren. Maar de Kerk des Heeren heeft daar niet genoeg aan. Al is het soms zo groot om onder de prediking meegenomen te worden naar die kruisheuvel Golgotha. En u in de prediking mag zien Jezus Christus en Dien gekruisigd. Maar waar gaat het de Kerk des Heeren nu om? Datgene wat Christus nu verworven heeft, dat moet nu hier vanbinnen worden toegepast. Die leerling wist daarvan, want wat zegt hij nog meer?

Christus heeft mijn ziel... Hoort u het? Datgene wat buiten hem was, aan het kruis van Golgotha, dat heeft de Geest in zijn ziel gebracht. Christus heeft mijn ziel met Zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed gespijzigd en gelaafd. Het woordje 'gelaafd', jongens en meisjes, betekent verkwikt. De vrucht van het lijden en sterven van de Heere Jezus heeft hij ervaren in zijn ziel, hier vanbinnen. Kijk, en toen de onderwijzer zijn leerling dat hoorde zeggen, ging hij verder vragen naar die persoonlijke ervaring; de beleving van de vrucht van het offer van Christus.

Dan komt hij in vraag 76 met die vraag: Wat is dat te zeggen, het gekruisigd lichaam van Christus eten en Zijn vergoten bloed drinken? Hij hoorde dus dat zijn leerling gevoed was en verkwikt was door het gekruisigd lichaam van de Heere Jezus en het vergoten bloed van de Heere Jezus. Want daar wezen die twee tekenen toch heen. Maar als hem dat nu gevoed en verkwikt heeft, moest hij het eerst eten en drinken. Toen hij het gegeten en gedronken had, toen werd hij gevoed en verkwikt. Dus hij at letterlijk aan de tafel des Heeren een stukje gebroken brood en letterlijk dronk hij een slokje vergoten wijn, maar geestelijk at hij het verbroken lichaam van de Heere Jezus en dronk hij het vergoten bloed van de Heere Jezus.

Wat is dat toch, wat is dat toch? Ik hoop niet dat ik u teleurstel. Ik kan het eigenlijk niet uitleggen, eigenlijk heb ik er geen woorden voor om te zeggen wat er nu aan het Avondmaal gebeurt, op het moment dat ik gelovig brood eet en wijn drink. Dat moet u ervaren hebben om te weten wat het is. Zelfs de grote reformator Calvijn zegt ergens: Door de ervaring van mijn ziel weet ik daarvan meer in mijn hart dan mijn gedachten het duidelijk kunnen maken. Ik kan dat zo goed van Calvijn begrijpen. En toch, gemeente, word ik geroepen om u daarin te onderwijzen en om er toch iets van te zeggen. Wat is dat toch, dat u aan het Avondmaal wel letterlijk brood eet en wijn drinkt, maar dat er hier vanbinnen eigenlijk iets anders gebeurt, namelijk dat ik het lichaam van Christus eet en het bloed van de Heere Jezus drink?

Nou, jongens en meisjes, jullie voelen het wel aan. Dat is toch bijna niet te begrijpen. Maar jullie dominee begrijpt het eigenlijk ook niet zo goed om het uit te kunnen leggen. Ik weet in mijn hart wel wat het is, jawel, maar om het nu uit te leggen... Toch ga ik het maar proberen. Dan ga ik onder twee woordjes hier in dit lange antwoord een streep zetten. Dat is allereerst het woordje ‘aannemen’ en het tweede woordje waar ik iets van wil zeggen, is ‘vereniging’ met Christus. En laten we dan maar eens biddend luisteren naar deze twee oefeningen van het geloof: Het aannemen van het offer van Christus en de gemeenschap, de vereniging met het offer van Christus.

Laten we eerst maar dat eerste woordje nemen: aannemen. Het ganse lijden en sterven van Christus aannemen. U voelt het wel aan, daar hebben wij Iemand voor nodig die u daarin te hulp komt, want zelf kunt u het niet. Misschien is dat wel de worsteling van uw hart. U leest het in het Woord van God: *‘Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven* (Joh. 1:12). Dan voelt u de verlegenheid, dan voelt u de machteloosheid. Wat is dat toch, het aannemen van de Heere Jezus Christus? Terwijl u erover nadenkt, is daar dat stemmetje: Ja, maar dat gaat toch zomaar niet, want er zijn mensen die hebben de Heere Jezus zo aangenomen. Dan raakt dat woord alweer besmet. Maar het is zo Bijbels en onmisbaar. Daarom hebt u de Heilige Geest nodig. Die gaat het leren, Die wil u nu echt leren wat het is, om de Heere Jezus en Zijn ganse lijden en sterven met het geloof te mogen aannemen. Want wat lees ik in de Schrift? *‘Een mens kan geen ding aannemen, zo het hem uit den hemel niet gegeven is’* (Joh. 3:27).

Het is de Heilige Geest Die aannemen leert, want aannemen is één van die woordjes waar het geloof in wordt aangegeven. Wanneer gaat u nu de Heere Jezus aannemen? Dan hebt u allereerst geleerd dat u Hem nodig hebt en dan hebt u ook geleerd waarvoor u Hem nodig hebt. Want Zijn Naam is Jezus, Zaligmaker van zonden. Ja, dan weet u wel dat u een zondaar bent. En dan vindt de Heere u ook zo dikwijls voor Zijn aangezicht, waar u uw zonde oprecht mag belijden en waar u uw schuld mag belijden en waar u ook eerlijk tegen de Heere zegt: Heere, het ligt niet aan U, het ligt aan mij. Ik heb mij schuldig gemaakt. Als ik dan in Uw Woord lees dat U betaling eist voor de schuld, kan ik er niet aan voldoen. Als ik dan in Uw Woord lees dat ik des doods schuldig ben, kan ik alleen maar zeggen: Ja, Heere, U hebt gelijk. Maar dan zal Christus niet achterwege blijven. Want echt, gemeente, dan gaat u van Hem horen, dan gaat u naar Hem hongeren, dan gaat u naar Hem dorsten, en u gaat het echt ervaren in uw hart om alles buiten de Heere Jezus schade en drek te achten. Het is u maar om één ding te doen: Of ik Jezus tot mijn deel mag krijgen. Zo roept u tot Hem en zo smeekt u tot Hem en u vlucht tot Hem. Wat wil de Heilige Geest dan doen? Die wil het ware geloof in uw hart werken om Hem te mogen aannemen.

Weet u waar dat begint, dat aannemen van Christus? Als er hier vanbinnen die hartelijke overtuiging komt: Deze is het en Hem moet ik hebben. Als u voor het eerst gaat geloven: Het is Jezus en Jezus alleen en tot Hem begeer ik te vluchten, dan begint dat proces van aannemen van Christus in de ziel. Elke keer als er dan iets nieuws van de Heere Jezus aan uw hart wordt geopenbaard, elke keer als de Heere Jezus iets nieuws van Zichzelf laat zien, dan zal de Heilige Geest zo in uw hart werken dat u datgene wat u in Hem mag ontdekken, wat precies past bij de nood van uw ziel en dat u dat mag aannemen, stapje voor stapje.

In die weg is de Heilige Geest bezig om u tot de zekerheid van het geloof te brengen, dat u met Thomas mag leren uitroepen: *Mijn Heere en mijn God!* Opdat u leert zien in de bloedwonden van Christus en het ook hier vanbinnen gaat leven: Voor mij, voor mij! Op het moment dat dat van binnen leeft en de Heilige Geest het geloof erin mee schenkt. Dan durft u het niet eens zo onder woorden te brengen, maar dan neemt u Hem aan en Zijn offer. Daar hebt u de eerste geestelijke betekenis en dat wordt onder het Woord gewerkt. Dan wil de Heilige Geest, dan wil Christus door Zijn Geest, dat aannemen van Christus en Zijn offer in het Heilig Avondmaal versterken en verzegelen door dat stukje brood te geven, door dat slokje wijn te geven, zodat u als het ware mag ervaren: Zoals dat brood en die wijn één worden met mij, zo is er een band gekomen met Christus. Hij is tot mij gekomen, Hij heeft mij aangeraakt. Waar ik het van tevoren nooit heb kunnen bedenken, braken er momenten aan dat er iets in mijn ziel begon te leven, waardoor ik Hem mocht aanraken. Uit het Woord van God hebt u geleerd: Dat is nou dat ware, zaligmakende geloof, die wederkerende daad waarbij u uw hand mag uitstrekken om de zoom van Zijn kleed aan te raken. Zie daar de eerste betekenis.

Dan de tweede betekenis: Hoe langer hoe meer met Christus verenigd te worden. Het heeft alles te maken met dat aannemen en het steeds weer opnieuw aannemen van datgene wat er in Christus te vinden is. Hoe meer dat plaatsvindt, hoe langer hoe meer u bewust wordt dat u met Christus wordt verenigd. En daarom wil de Heere ook het Heilig Avondmaal gebruiken om dat te laten weten, hoe langer hoe meer. Daarom is het zo nodig dat elke keer de prediking er is. Maar daarom is het ook nodig als elke keer die tafel des Heeren staat aangericht, om met Hem gemeenschap te hebben, om met de Heere Jezus te sterven aan de zonde, te sterven aan uw eigen ik. Maar ook steeds meer en meer in Hem te leven, zodat Gods kinderen steeds meer, hoe langer hoe meer, gaan ervaren: Ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij. Kijk, en dat wil de Heere nu met brood en wijn duidelijk maken. Laat ik het voor jullie, jongens en meisjes, even nog duidelijker proberen te maken. Als jij nu aan tafel zit en straks ga je thuis weer wat eten, dan ligt er wat eten op je bord. Laat ik het nu eens even houden bij een broodje. Je moeder heeft dat lekker gebakken in de oven en je hebt er wat lekkers op gedaan en je begint dat broodje te eten. Dat broodje zit vol met eiwitten en andere voedingsmiddelen. Je ziet ze niet zitten, maar het zit er wel in. En dan begin je te eten. Je begint een stukje brood te kauwen en je slikt het door. Je denkt er helemaal niet over na dat de Heere God je lichaam zo mooi geschapen heeft en dat er, verborgen in je lichaam, iets gebeurt met dat stukje brood.

Het wordt helemaal afgebroken. Het wordt in zulke kleine stukjes verbroken, dat je die met je ogen niet eens meer kunt zien. En als die hele kleine stukjes, die onzichtbare stukjes uiteindelijk in je darmen terechtkomen gaan ze door de darmwand heen, en komen ze in je bloedbaan terecht en brengen ze al die voedingsstofjes op de plaats waar ze moeten zijn. Sterker nog, dan worden die voedingsstoffen bouwstenen van je eigen lichaam. Wat eerst een broodje was, wat van buiten jou in je lichaam moest komen, wordt door heel dat proces helemaal één met je lichaam. Zo is het nu ook aan het Avondmaal. Nou worden het brood des levens en de wijn des levens door het geloof zo gegeten en gedronken, dat het helemaal één wordt met uw ziel en lichaam. En in dat licht heeft de Heere Jezus gezegd tot Zijn Kerk: *'Die Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven; en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage. Want Mijn vlees is waarlijk spijs, en Mijn bloed is waarlijk drank'* (Joh. 6:54,55).

3. Een genadige toezegging

We gaan naar onze laatste gedachte, nog kort: Een genadige toezegging. De Heere heeft het Avondmaal ingezet in de nacht in welke Hij verraden werd. En Paulus werd, geleid door de Heilige Geest, gedrongen om daar iets over te schrijven in 1 Korinthe 10 en 11. We hebben het samen gelezen in de Catechismus. Als u het rustig op u in laat werken wat Paulus daar geschreven heeft, dan vinden wij daar vier beloften, vier genadige toezeggingen waarmee de Heere Zijn kerk tegemoetkomt in het Heilig Avondmaal. Ik zou ook kunnen zeggen: Vier rijke zegeningen.

De eerste zegening is dit: De tafel des Heeren is een gedachtenismaaltijd. *'Doe dat tot Mijn gedachtenis'* (Lukas 22:19). Om nu aan die tafel te zitten en terwijl u het brood eet en de wijn drinkt, te denken aan de Heere Jezus. Aan Zijn lijden, aan Zijn kruisdood, aan Zijn bloedstortingen. Heilige gedachten over Zijn onschuldige veroordeling tot de kruisdood bij Pilatus. Heilige gedachten over Zijn geselingen: *Door Zijn striemen is ons genezing geworden* (Jes. 53;5). Om daar weg te zinken onder die heilige gedachten van Hem alleen, en dat u in de stilte mag ervaren met die heilige gedachten: Als ik dit wonder vatten wil, staat mijn verstand vol eerbied stil. Dat is het eerste wat Hij belooft: *'Doe dat tot Mijn gedachtenis.'* Dat u hier aan Hem mag denken.

En het tweede wat de Heere Jezus beloofd heeft is, dat het Heilig Avondmaal een zichtbare prediking is. Dan bedoel ik in de eerste plaats niet de zichtbare prediking van de tekenen, maar de zichtbare prediking van de Avondmaalganger. Want een ware Avondmaalganger is een kleine prediker. Want wat staat er in het antwoord? *'Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt'* (1 Kor. 11:26). Dus een ware gelovige die aan de tafel des Heeren komt, verkondigt de dood des Heeren.

Daarom is het niet om het even hoe u komt, ook in het uiterlijke, ook in de kleding. U verkondigt de dood des Heeren. Wat wil dat zeggen? Wat predikt een ware gelovige als hij aan het Avondmaal komt? Door Zijn dood zal ik eeuwig leven, want door het bloed van Christus heeft Hij voor mij aan Gods gerechtigheid genoeg gedaan, en door Zijn dood zijn mijn zonden geworpen in een zee van eeuwige vergetelheid. Dus is het een gedachtenismaaltijd. Ten tweede belooft de Heere dat het een zichtbare prediking mag zijn voor de ware gelovigen. In de derde plaats is het een gemeenschapsmaaltijd. Nou, daar heb ik eigenlijk al iets over gezegd, over die gemeenschap aan het bloed van Christus en de gemeenschap aan het lichaam van Christus. Dat is toch de begeerte van een ware gelovige: *'Maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen'* (Ps. 73:28). En gemeenschap met de Heere Jezus te hebben.

Soms wordt dat heel teer aan de tafel des Heeren ervaren. Daarom is het ook niet te veel gezegd dat een Avondmaalszondag een hoogtijdag is in het leven van de ware gelovigen. In het boek Hooglied vind ik zulk een mooie taal als het gaat om de gemeenschap met de Heere Jezus: *'Als een appelboom onder de bomen des wouds, zo is mijn Liefste onder de zonen; ik heb groten lust in Zijn schaduw, en zit eronder, en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet* (Hoogl. 2:3). Dat u als het ware onder die boom mag zitten met lege handen en met een leeg hart dat roept om de Heere Jezus. Mag ik het eens zo zeggen? Nu laat de Heere Jezus van Zijn boom de vruchten vallen in uw handen om ze op te mogen eten en zo gemeenschap te hebben. *'Hij voert mij in het wijnhuis en Zijn liefde is een banier over mij. Ondersteun gijlieden mij met de flessen en versterkt mij met de appelen, want ik ben krank van liefde'* (Hoogl. 2:4,5).

En dan nog één zaak, de vierde belofte. Dat is de gemeenschap der heiligen. Want Gods kinderen zijn niet alleen, zij vormen samen het huisgezin van God de Vader. '*Want één brood is het, zo zijn wij velen één lichaam, zodat wij allen eens broods deelachtig zijn'* (1 Kor. 10:17)*.* Wat een zegen, gemeente, als u aan de tafel des Heeren niet alleen gemeenschap met Christus ervaart, maar dat ook de band der liefde ervaren wordt met andere kinderen van God aan de tafel. Dat is ook niet in woorden uit te drukken. Eén van geest en één van zin. Het zijn allen kinderen van één Vader, van hetzelfde huisgezin. Zoals verschillende graankorreltjes, jongens en meisjes, gemalen worden en er één brood van gebakken wordt, en zoals verschillende druifjes allemaal samengeperst worden en daar één wijn uit voortkomt, zo is de kerk des Heeren één in Christus. En dat is een schare die niemand kan tellen. Gemeente, zo hebben wij onderwijs gekregen over het Heilig Avondmaal.

Ik geef u en jou de vraag mee, ook naar het heen leven naar het einde van de maand als het Avondmaal weer aangericht staat. Hoe staat u tegenover dit sacrament? O, het is het werk van de Heilige Geest als er een betrekking mag komen op de tafel des Heeren. Het is Zijn werk als de werkzaamheden geboren worden om te komen tot die tafel des Heeren. Is het al gebeurd? Het is geen goed teken als het Avondmaal u totaal niets zegt. Want dan hebt u blijkbaar de noodzakelijkheid van het offer van Christus nog niet gezien en ervaren. Daarom: Zoek toch de Heere en leef.

Hoor dan ten slotte de indringende en liefdevolle woorden van de Heere Jezus Christus en blijf toch smeken of Hij het wil toepassen, voor het eerst en steeds weer opnieuw in uw hart. Zie, en u weet het, als het woordje 'zie' in de Bijbel gebruikt wordt, vraagt het alle aandacht: '*Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en Ik zal met hem avondmaal houden en hij met Mij'.*

Amen.

Zingen: Psalm 90:8:
Uw gunst sterkt meer dan d' uitgezochtste spijzen;
Laat, met het licht, haar licht voor ons verrijzen;
Zo zal ons hart op liefelijke wijzen,
Uw goedheid, al ons ov'rig leven, prijzen.
Verblijd ons naar de maat van onzen druk,
En naar den tijd van al ons ongeluk.

Dankgebed.

Zingen: Psalm 103:3:
Loof Hem, die u vergunt uw zielsverlangen,
En 't goede tot verzading doet ontvangen;

Uw jeugd vernieuwt, gelijk eens arends jeugd.
De HEER doet recht, is heilig in Zijn richten;
Treft iemand druk, Hij wil den druk verlichten,
En hart en mond vervullen met Zijn vreugd.

Zegenbede.